

V Ljubljani, maja 1934.

»Delo« v zadnjih mesecih ni izhajalo redno. Glavni vzrok je bilo slabo gospodarsko stanje delavstva. Posledica žalostnega položaja delavstva pa je bila, da vse članstvo ni v redu plačevalo članarine. Priznamo, da je bil to minus v našem pokretu, ki ga je bilo treba nujno odpraviti. Ako nima delavstvo svojega glavnega orozja, t. j. strokovne organizacije in delavskega tiska, je njegova borba že v naprej izgubljena. S temeljito reorganizacijo in ogromnim porastom članstva v NSZ pa se je ugodno rešilo tudi vprašanje našega strokovnega glasila. »Delo« stopa zopet redno med svoje prijatelje, da jim po kaže potrebo po močni, enotni delavski strokovni organizaciji. »Delo« bo glasnik za pravico našega delavstva, bo propagator za ideje nacionalnega pokreta in kažepot našega narodnega življenja v državi.

Še nikoli ni delavstvo tako nujno potrebovalo svojega tiskanega svetovalca in zaščitnika, kakor prav sedaj, ko preživila to delavstvo najtežje svoje čase. Ogromna brezposelnost se zajeda v vrsti vseh panog našega delavstva. Na tisoče je delavoljnih in poštenih, katerih roke počivajo v brezdelju, četudi bi rade ustvarjale. Vsakdo ima pravico do življenja, in vsakdo ima pravico do dela. Ker ni dela, vlada pomanjkanje in beda je posečla med delavskim in nameščenskim rodbinam, v njih duše na se je naselilo nezadovoljstvo, srd in sovraštvo do vsega. Preklinjajo, kar bi radi blagoslovili. Zato moramo biti najboljši zagovorniki teh trpinov in voditi borbo za njih obstanek.

Toda tudi ostalo delavstvo ni mnogo boljšem. Njih prejemki so z vsakim dnevom manjši, ker to niso več plače za pošteno delo, temveč miločina. Izpostavljeni so preganjanjem in zapostavljanju ter se morajo boriti za skromen košček vsakdanjega kruha.

Velekapital neusmiljeno vihta svoj bič, izmogava in izkoristi ubogo delavsko paro in hoče ustvariti iz človeka pohvelnega sužnja, ki naj bo objekt njegove eksploatacije.

Pravijo, da je temu vzrok kriza! Priznam, živimo v težkih časih gospodarske in finančne depresije. Borba za obstanek je na vseh koncih in kraji. Toda vedno se zahteva, da glavni del răčunov te krize plačuje delovno ljudstvo. Krivice, ki jih trpi delavstvo, so na dlani.

Kdo naj temu odpomore? Predvsem zavedno delavstvo samo. Strokovna organizacija je oni faktor, ki vodi brezobzirno borbo za delavčeve pravice. Edino strokovna organizacija je ona, ki pozna vse krivice in težnje delavstva, ker delavstvo samo daje tem organizacijam smer njihovega dela. Proti organizaciji velekapitala, moramo postaviti mogočno organizacijo proletariata.

Toda, ali naj postavimo proti organizaciji internacionalnega velekapitala, organizaciji internacionalnega marksizma? Ali naj zaupamo naše delavstvo rimski ali katerikoli drugi internacionali? Ali naj dopustimo, da se na račun našega delavstva delajo eksperimenti sovražnih, nam tujih teorij? Ne! Rešitev našega delavstva je v okviru našega narodnega programa, ker jugoslovansko delavstvo bo doseglo svoje pravice le s svojo izrazito in jasno nacionalno politiko in v okviru naše državne skupnosti. To pa dosežemo s tem, da se pridružimo zmagoviti armadi Narodno strokovne zvezze, ki je edina strokovna organizacija jugoslovenskega delavstva. In kot službeno glasilo NSZ je »Delo«, ki daje smernice našemu strokovnemu udejstovanju.

Še veliko je delavcev, ki stojijo izven organizacije. Te pridobiti je dolžnost slehernega našega človeka. V organizaciji pa mora vladati disciplina in pravo tovariško bratstvo. Enotna volja, duh, discipline in požrtvovalnost so one čednosti, ki ustvarjajo močno organizacijo, na zunaj in na znotraj. Vsak posameznik naj storiti v polni meri svojo dolžnost in zmagati bome, ker zmagati moramo.

Delovno ljudstvo je bilo vedno brezpravno, zaničevano in preganjanjo, in ta žalostna slika se nam kaže še danda-

DEL

Strošna rudniška katastrofa v Kaknju

Dne 22. aprila se je dogodila v rudniku Kakanj strašna in naravnost grozna nesreča. Na še nepojasnjeni način so se užgali plini in povzročili katastrofo, kakršna se pri nas še ni zgodila. Nesreča se je zgodila v takozvanem »Starjam«, kjer je bilo v času nesreča zaposlenih 137 rudarjev. Od vseh teh rudarjev so jih rešili samo sedem, medtem ko so vsi ostali storili grozno smrt globoko v rovih pod zemljo. Prebivalstvo, ki je začutilo potres, se v prvem trenutku ni zavedalo nesreče, ki se je pripetila svojcem v jami. Toda ko so sirene rudnika otožno zatulile in objavile nesrečo, se je domala vse prebivalstvo zgrnilo v bližino rudnika. Nepopisni so bili prizori, ki so se doigravali pred rudnikom in posebno še pred »Staro jamo«. Vse je jekalo, vse obupano vilo roke in klicalo svoje drage in mile. Reševalne čete, ki so prihiteli iz vseh bližnjih in tudi oddaljenejših krajev, so še takoj na delo,

a so prinašale na dan samo trupla nesrečnih žrtev katastrofe.

Kraj nesreča je med drugimi obiskal takoj tudi novi minister za socialno politiko g. dr. Franjo Novak, ki je obljubil prizadetim vso vladno podporo.

Mi globoko sočustvujemo s prizadetimi družinami, ki so na tako tragičen način izgubile svoje najdražje. Cele družine so uničene, saj so po večini izgubile rednika, očeta. Ni je skoro družine v Kaknju, ki ne bi izgubila kakega svojca pri tej grozni nesreči.

Izvrševalni odbor Narodno strokovne zvezde se je na svoji redni seji, ki se je vršila takoj po katastrofi, z globoko pjeteto spomnil nesrečnih žrtev te velike rudniške katastrofe in jim izkazal poslednjo čast.

Podium žrtvam dela naš večen spomin, preostalom naše iskreno tovariško sožanje.

Huda borba jeseniških kovinarjev za kolektiv. pogodbo

Jeseniška podružnica nam je poslala dopis, v katerem nam sporoča, da so bila 28. aprila t. l. zaključena pogajanja s KID in da je stopila 1. maja v veljavno nova kolektivna pogodba. Nova pogodba se mnogo ne razlikuje od stare, ima pa to napako, da je veljavna le za dobo 6 mesecev in je odpovedljiva na en mesec. O pogodbi sami spregovorimo kaj več v prihodnji številki. Podružnica nam v svojem dopisu javlja, da je bilo 45 razprav, ki so obravnavale kolektivno pogodbo. Zastopniki delavcev in podjetja so sedeli skupaj 162 ur, da so se končno zedinili in podpisali kolektivno pogodbo. Naša podružnica je aktivno sodelovala pri teh pogajanjih in imela ves čas stalnega delegata zraven. Podružnica NSZ na Jesenicah je uspešno zastopal pri vseh razpravah tov. Tine Zupan, predsednik podružnice. Borba, ki jo je vodilo jeseniško delavstvo, je bila huda. Na več sestankih in shodih je podružnica sproti obveščala svoje članstvo o stanju pri KID. Članstvo se je samo prepričalo, da so zastavili zaupniki in voditelji pokreta na Jesenicah res vso svojo energijo za doseglo čim boljšega rezultata. Ta rezultat je danes dosegzen. Takega častnega rezultata pa ne bi dosegli, če ne bi imeli močno zgrajene strokovne organizacije. Dolžnost vsega članstva sedaj je, da po tem novem dokazu o nujni potrebi strokovnega pokreta ta pokret še bolj podpre in se ga

oklene. Člani morajo postati kar najbolj disciplinirani, ker le v disciplini je vsaka borba zmagovita. One, ki stoejo še vedno ob strani in še niso vstopili v naš krog, pa pozivamo, da se nam čimprej pridružijo in ojačijo naše vrste. Le močno združeni in disciplinirani bomo tudi v bodoče lahko premostili vse težave in dosegali zmago. Podružnica izreka svoj voditeljem, predvsem pa tov. Zupanu, ki se je neustrašeno boril za interese delavstva, svoje priznanje in zahvalo. Hvala pa tudi vsemu članstvu, ki se je pokazalo skozi vso borbo disciplinirano in sledilo klicem podružničnega odbora.

1. maj je prinesel kovinarjem na Jesenicah novo kolektivno pogodbo, zato smo ga vsi iskreno pozdravili.

Novi minister za socialno politiko

O priliki zadnje rekonstrukcije vlade je dobilo tudi ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje novega šefa. Za ministra socialne politike in narodnega zdravja je bil imenovan naš domačin senator g. dr. Fran Novak. Nacionalno delavstvo je prepričano, da bo tudi novi minister naklonjen našemu pokretu in bo posvetil vse svoje moči delavskim vprašanjem, ki še vedno kažejo rešitve.

nes. Veliko se govorji o človeških pravicah, toda ubogi mali človek je še danes suženj, še danes je odvisen od milosti vladajočih, od dobre volje onih, ki so si nagromadili bogastva na škodo delovnega človeka.

Delavec se trudi in peha od zore do mraka, iz dneva v dan gre njegovo trpljenje, za vse to pa dobiva sramotne prejemke, ob katerih mora stradati on in njegova rodinka. Dom našega delavca ni dom zadovoljstva, sreče in veselja, kakor bi moral biti, temveč je marsikomu ta dom neznosno zlo, katerega se ne more iznebiti. Otroci nimajo zadostne hrane, nimajo oblike, ker težko delo ne zadošča, da jih nasiti in obleči, četudi so živo človeško bitje kot oni, ki žive v izobilju. Eni umirajo v pomajkanju, drugi pa uživajo vse zemeljske dobre.

Delavstvo je spregledalo in prišlo do spoznanja, da more ono samo odpraviti nezdrave razmere, da mora samo najti pot iz te dušljive atmosfere. Znašlo se je v enotni fronti — v organizaciji. Geslo vseh je: odprava krvic. Zavladati mora duh moderne socialne pravčnosti, ljubezen do dela naj se zoper poredi v človeku. Pri tem delu pa mora sodelovati vsak posameznik. Nič ne misli, da mu bodo le drugi izklesali pot v bodočnost. Vsakdo naj pride in sodeluje v skupnem delu za

skupne velike cilje. Nepripravljeni in v strokovni borbi neizkušeni podležejo gotovo raznim vidnim in nevidnim silam.

Vsakdo naj se zaveda, da je z vstopom v NSZ prevzel tudi gotove dolžnosti. Vzvišena ideja, ki nas zdržuje in katere glasniki smo, zahteva brezprimerno samozatajevanje in požrtvovalnost, katero moramo vedno odkrito in javno pred vsakomur in vsak čas dokazati. Tudi proti nasprotniku bodi sicer odločen, toda obziren. Kot organiziran član NSZ se moraš vedno obnašati tako, da ti ne bo mogel nikče ocitati nečastnih stvari. Tvoje delo v zasebnem življenju in v organizaciji naj bo vedno tako, da se boš lahko zagovarjal pred vsakomur tudi pred svojo vestjo. Ne govorji o stvareh, katerih ne razumeš, ne prepričuj nikogar, česar sam ne veruješ. Nikdar ne napravi dejanja, ki bi škodovalo ugledu organizacije, ker s takim dejanjem osramotiš sebe in vse svoje tovariše. Naše delo in občevanje mora biti povsod tako, da napravi na vsakega vtip dobrih, odkritosrčnih in poštenih sobojevnikov. Nemoral se je razpasla do skrajnosti. Zato moramo biti mi glasniki resničnega, pravega, etičnega socializma. V tem vidimo lepšo in boljšo bodočnost naroda in delovnega ljudstva še posebej.

R. Juvan.

Izhaja enkrat mesečno.
Naročnina: 6 Din polletno.
Uredništvo in upravljenje:
Ljubljana, Miklošičeva 22/II.

1. maj — praznik dela

(Te vrstice so bile spisane za številko, ki bi morala iziti 1. maja. Op. ur.)

Narava je otresa raz sebe zimske odeje in se odela vse v najlepše cvetje. Prebudila se je iz dolgega zimskega spanja in se pripravila za novo življenje. To novo življenje naj prinese toplega sonca vsem, ki so ga tako težko čakali prezbebi v svojih tesnih in vlažnih domovih. To sonce naj ogreje vse, ki so svoj pogled in svojo pot usmerili k soncu.

Tudi delavec je svoj pogled in korak usmeril k soncu. Njega to sonce še ni ogrelo, še prezbebi in tišči v vlažnih in tesnih izbah. Delavec še čaka sonca. In vsako leto na dan prebujenja narave, na dan 1. maja se delavec rad spomni vseh težkih borb, ki jih bije v življenju za svoj obstanek. Ta dan rad zapusti delo in usmeri svoj pogled v mlado in žgoče sonce in se ob njem ogreje. Ogreje en sam dan, da drugi dan nadaljuje v tesnih okajenih delavnicah svoje težko življenje in ob njem sanja o soncu. ki ga noče trajno greti.

Ko proslavljamo v svojih srečih praznik Dela, 1. maj, imamo vsi delavci eno samo željo: da bi nam kmalu zasijalo pravo sonce in tako, da bi bilo naše življenje en sam lep in velik praznik. Da bi ne bili berači, da bi se otresli vlažnih in tesnih izbah in da bi bili vsi vsak dan suti. Skromni kakor smo, imamo samo eno željo. Za to željo živimo in delamo. Za to željo moramo strniti svoje vrste in se okleniti svoje strokovne organizacije, da se pripravimo na velik praznik, ki mora priti. Na 1. maj, ki ni daleč. Pozdravljen 1. maj, praznik Dela, praznik trpinov.

Lep razmah naše misli v obmejnem Mariboru

Obmejni Maribor se je pokazal. Pokazal se je v vsem svojem veličastju in ponovno dokazal svetu, da je čisto naš in da v njem živi izključno le jugoslovani. Tudi delavstvo, ki je skozi dolga leta delalo tlako raznim internacionalnim organizacijam in se v njih odtujevalo narodu ter potujčevalo, se je v zadnjih letih zavedlo in ojačilo nov pokret, ki se zbira pod praporom Narodno strokovne zvezde. V Mariboru so do nedavna gospodarili skoraj v vseh tovarnah izključno Nemci. Ti so imeli tudi v delavskih vrstah precejšnjo besedo in nekatere sodruži so kaj radi plesali po taktu njihove muzike. Pa vse enkrat mine. Minula je tudi lepa melodija nemške muzike in prišlo je iztegnjenje. Delavec v Mariboru je uvidel, da ne dela prav, če še hlapčuje svojim nekdanjim tlačiteljem in jim dela tlako. Delavec je spoznal, da mora biti na svojih tleh svoj gospod in da se mora vendar enkrat otresti suženjskih spon. In to je naš mariborski delavec v zadnjem času tudi storil. Otresel se je suženjskimi sponi, se priključil pokretu narodnega delavca in postal na svojih tleh svoj gospod, ki ne rabi tujih agentov in prerokov. Mariborski delavec je končno spoznal, da mu noben tuje ne more nuditi več kot lastna domovina in država. Spoznal je, da služi internacionalna le gotovim namenom in da je za narod mrtev vsakdo, ki služi tej ali oni internacionali. Dvema gospodarjem se naenkrat ne da služiti. In tako ne more služiti narodu in državi oni, ki škili preko plank in se pusti voditi od tujcev. Vse to je naš delavec spoznal in zato imamo tudi v Mariboru močan pokret, ki pa se ni ustavil samo v Mariboru, ampak gre naprej. Ni ga kraja daleč okrog Maribora, kjer ne bi plapolala naša zastava, kjer ne bi imeli svojih ljudi in zaupnikov. Delovno ljudstvo povsod spregleduje in dobro ve, da je zanj spas le v lastni državi in da mu more pomagati le lasten narod. Zato se je oklenilo nacionalnega pokreta delavstva in v njem strumno koraka k solncu. Strnjen v močne falange vseh onih, ki stoje v našem pokretu, koraka tudi mariborski delavec naproti lepšim časom.

Ali je potrebna preosnova dela v NSZ?

Zadnje volitve v Delavsko zbornico so nam pokazale, da sme Narodna strokovna zveza računati z velikim številom članstva in prijateljev ter da je naša ideja razširjena med delavci vseh strok. Ravnino zaradi tega se nam kaže potreba gotove preosnove dosedanjega dela, ki mora slediti poglobitvi ideološkega programa.

Priznati moramo, da so mnoge pomajkljivosti posledica premajhnega aparata, ki ne ustrezajo sedanjim potrebam. Tajništvo in izvrševalni odbor morata skrbeti za vprašanja, ki bi spadala v delokrog manjših družvenih organov. Zato so seje vse premalo posvečene splošnim delavskim vprašanjem, tajništvo pa je oblegano z različnimi intervencijami, ki so večjega pomena samo za prosilca. Pri pravilni preosnovi bi vse te pomajkljivosti odpravili in s tem bi odpadli mnogi očitki, ki kljub svoji nestvarni podlagi ustvarjajo nepotrebne nesporazume.

Ne gre za to, da se ustvari več instanc in s tem uveljavlja birokratični sistem v naši organizaciji, temveč hoteli bi opozoriti na potrebo, da se delo razdeli in da se bolj specijalni slučaji prepustijo onim činiteljem, ki jih bolje poznavajo. Posamezne podružnice bi morale reševati vsa lokalna vprašanja, bolj zamotane slučaje pa prepustiti višji ustanovi, ki bi se pečala z vprašanjima dotedne stroke; in šele ta ustanova bi izzvala debato celega odbora. Naše številno članstvo predstavlja ideološko celoto, toda ta ideologija rabi posebne praktične prilagoditve vprašanjem, ki niso za vse delavce enotna. Potrebna je specjalizacija, ki naj ustvari razdelitev dela po strokah v posamezne referate. Ti referati bi bili ona instanca, ki bi pomagala podružnicam v vprašanjih iz tozadevne stroke in ki bi predložila obenem centrali stvarno pravljene predloge.

Posamezne podružnice morajo ostati še naprej enotne, čeprav je zelo praktična razdelitev članstva na odseke. Toda momenti, ki govorijo za enotnost podružnice, ne pobjajajo potrebe po razdelitvi dela v centrali. Posebno še zaradi tega, ker je področje centralne veliko večje in ker bi ravno vsi ti referenti skupaj se stavljeni izvrševalni odbor.

Taka razdelitev dela bi omogočila temeljite, pa vendar hitre razprave v izvrševalnem odboru in bi pripravila material za končnoveljavne sklepe, ki bi bili veliko bolj dosledni in popolnoma v skladu z našim programom. Tajništvo bi vodila tudi vnaprej ena sama oseba, ki bi skrbela za večjo zvezo med posameznimi referati in za izvrševanje sklepov centrale. Tajnik bi moral izročiti pristojnemu referentu zadeve, ki spadajo v njegov delokrog, kar pa spet ne bi omejilo njegove pravice, da postopa tudi sam v tej zadevi in si ustvariti lastno sodbo o njej.

Potrebno je pristopiti k utemeljevanju in poglobitvi našega programa ter s tem ojačati ideološko skupnost in dati vsem funkcionarjem možnost lažje preseje in odločitve v posameznih slučajih. Priznati moramo, da je sedanjem programu zelo dober, da pa potrebuje gotove izpolnitve, posebno odgovore na socialna in gospodarska vprašanja časa. Poglobitev programa je danes tem bolj potrebita zaradi obilice novih vprašanj, večjega udejstvovanja naših zastopnikov. Jasna in odločna beseda v tem oziru bi omogočila večjo enotnost v izjavah posameznih govornikov in vsak naš delegat bi našel v društvenem programu primerno snov za svoja izvajanja.

V svrhu enotnosti bi bilo treba organizirati sestanke, shode in predavanja, tako da bi imel iniciativno poleg krajevnih činiteljev še izvrševalni odbor, ki bi po gotovem načrtu lahko posvečal enako pažnjo vsem krajem brez razlike. Zavedati se moramo, da bodo shodi in sestanki veliko bolj učinkoviti, če bo centrala sama odredila take shode, upoštevajoč želje podružnic, ker bo potem sigurno, da bodo prišli na shode strokovno pripravljeni govorniki in da se bodo temeljito obravnavala vprašanja, ki zanimajo dotedni kraj. Tej akciji se mora pridružiti preosnova prosvetnega odseka pri centrali v delavsko prosvetno organizacijo, ki bo v okviru zvezne same skrbela za predavanja in druge kulturne prireditve, ki so članom nujno potrebne. Če bi k temu priključili še stalno delavsko uro v ljubljanskem radiu, katero bi morala voditi Narodna strokovna zveza, bi bili ustvarjeni pogoji za lažje delovanje posameznih podružnic.

Posebno važnost poslagam na tečaje, ki naj bi se vršili po posameznih podružnicah ter tako pripravili bodoče voditelje lokalnih pokrovov. Ti tečaji bi ob-

enem pripravili poslušalce in sodelujoče za višje tečaje, ki bi se izvršili v okviru finančnih zmožnosti za posamezne zveze ali pa vso banovino. Toda ti tečaji ne bi smeli slediti dosedanjim zgledom, ker je gotovo, da ne zadostujejo predavanja, podana od strani predavateljev, ki so izven kroga poslušalcev, temveč je treba pritegniti prisotne tečajnike k aktivnemu udejstvovanju v okviru tečaja.

Posebno pozornost moramo posvetiti naši mladini ter izkoristiti njeno navdušenje za nacionalne ideje v prid delavskemu pokretu. Izvesti moramo organizacijo te mladine in ji omogočiti, da se tudi ona udejstvuje. Zavedati se moramo, da je treba mladino drugače obravnavati in da zanjo ne zadostujejo predavanja in razprave o posameznih problemih, temveč ji je treba dati tudi primerno zabavo in skrbeti za njeno celotno udejstvovanje. Mlajši člani nam morajo biti tem bolj pri srcu, ker bodo ravno oni naši bodoči vojščaki in ker bodo pomladili in zradikalizirali naš pokret. Pri tem nas morajo podpreti prvenstveno one podružnice, ki najbolj občutijo perečo nevarnost demoralizacije te mladine.

Mogoče se bo komu zdelo, da je ta naš program neizvedljiv, toda prepričani smo, da bodo vsi funkcionarji, od predsednika zveze navzdol proučili posamezne misli in poskušali najti v okviru teh navodil primerno rešitev za posamezna vprašanja, katerih smo se dotaknili.

Ambrožič:

Nameravana preosnova strokovnega nadaljeval. šolstva

Ministrstvo za trgovino in industrijo je izdelalo načrt o reorganizaciji pouka na strokovno nadaljevalnih šolah, ki stopi v veljavo prihodnje šolsko leto. Pri reorganizaciji obrtnega nadaljevalnega šolstva moramo imeti pred očmi naslednja dejstva:

Kar je dobrega, naj obstaja dalje in se zboljšuje; pri tem je treba vpoštovati dejstvo, da je ta panoga šolstva pri nas v dravski banovini najstarejša in najbolj razvita. Vsaka izpremembra, ki zadržuje nadaljnji razvoj obrtnega nadaljevalnega šolstva, pomeni zlasti pri nas korak nazaj ter bi bilo škoda truda in troškov, ki so jih imeli delodajalci z obrtno nadaljevalnim šolstvom tekom dolgih let. Prav tako šola je bila pri nas ustanovljena leta 1856, to je pred 78. leti. Koliko je to šolstvo v organizacijskem in pedagoškem oziru v teku časa napredovalo, bi nam vedeli povedati sedanji mojstri iz najrazličnejših panog obrti; pa tudi nekateri še živeči učitelji, ki so bili prvi orači na polju obrtnega nadaljevalnega šolstva.

Klub temu, da je število šolo obiskujočih vajencev po vojni do leta 1931/32 stalno naraščalo, je ostalo brez pouka gotovo še 30% vseh vajencev. Naloga reorganizacije je zboljšanje obiska, tako da i ostali vajenci pridejo do dobrine, ki mora postati lastnina vseh. V mnogih občinah ni nad 50 vajencev in vendar je doslej tam obstojala obrtno nadaljevalna šola ter se je poučevalo četudi samo v enem ali v dveh razredih. Nov načrt uredbe predpisuje 3 razredne šole v krajinah, kjer je v šolskem okolišu nad 50 vajencev. Po izdatni statistiki bi na osnovi novih predpisov ukinili samo v dravski banovini skoraj 50% že obstoječih o. n. šol. Za vajence v onih občinah, kjer jih je do 25, ali od 25 do 50, nam načrt naredbe sicer predpisuje 6-mesečne tečaje, vendar je uredobodajalcu nejasen način, kako naj obiskujejo vajence višje narodne šole.

Načrt uredbe postavlja kot nastavnike učiteljstvo osnovnih šol v zadnjem vrstu in se morda vsled tega noče spuščati v podrobnosti pouka onih vajencev, ki jih ni nad 50 v posameznih krajinah. S tem bodo dosegli višjo strokovno načrbo samo vajencem v krajinah s srednjo šolo, podeželski pa bi v strokovnem oziru zaostajali in postali zato manj sposobni za konkurenčni boj napram srečnejšim tovaršem v mestih. To je velika hiba načrta nove uredbe, ki hoče brez potrebe, ne oziraje se na splošno škodo, pretrgati organsko zvezo med osnovno in obrtno nadaljevalno šolo ter slednjo presaditi na tla, ki so se že v prejšnjih letih pokazala kot zelo neplovitiva.

Načrt uredbe uvaja zopet nedeljski pouk. Koliko boja in truda so imele strokovne delavskie organizacije, da je uprava ukinila nedeljski pouk! Narodna strokovna zveza je poslala nešteto dobro utemeljenih prošenj na merodaj-

enem pripravili poslušalce in sodelujoče za višje tečaje, ki bi se izvršili v okviru finančnih zmožnosti za posamezne zveze ali pa vso banovino. Toda ti tečaji ne bi smeli slediti dosedanjim zgledom, ker je gotovo, da ne zadostujejo predavanja, podana od strani predavateljev, ki so izven kroga poslušalcev, temveč je treba pritegniti prisotne tečajnike k aktivnemu udejstvovanju v okviru tečaja.

Posebno pozornost moramo posvetiti naši mladini ter izkoristiti njeno navdušenje za nacionalne ideje v prid delavskemu pokretu. Izvesti moramo organizacijo te mladine in ji omogočiti, da se tudi ona udejstvuje. Zavedati se moramo, da je treba mladino drugače obravnavati in da zanjo ne zadostujejo predavanja in razprave o posameznih problemih, temveč ji je treba dati tudi primerno zabavo in skrbeti za njeno celotno udejstvovanje. Mlajši člani nam morajo biti tem bolj pri srcu, ker bodo ravno oni naši bodoči vojščaki in ker bodo pomladili in zradikalizirali naš pokret. Pri tem nas morajo podpreti prvenstveno one podružnice, ki najbolj občutijo perečo nevarnost demoralizacije te mladine.

Načrt uredbe pregledujejo sedaj vsi prizadeti, strokovne organizacije itd., zato je potrebno, da tudi časopisje storijo svojo dolžnost.

Mi in država

Narodni delavski pokret je vedno podprt potrebo sodelovanja posameznih stanov pri reševanju vseh perečih vprašanj časa. Stanovska strokovna pokreti naj služijo poenostavljenju javnega življenja, tako da nastopajo mesto posameznika višje edinice, ki so organizirane po stanovskih in strokovnih vidikih, pa so vendarle usmerjene k sodelovanju celokupnosti. V okviru takega sistema bi bila omogočena socialna pravičnost in enakopravnost, torej vsi tisti momenti, katere vedno podpira resnična demokracija. Potrebno bi bilo zamenjati dosedanje priveske liberalizma in tako prilagoditi demokratična stremljenja sedanjam časom in stremljenju.

Stanovska ureditev pa ne bi pomenila obnavljanja starejše zgodovine, ker bi se ozirala na strokovne momente in bi nujno zahtevala diferenciacijo med izvrševalci ene stroke in med izvrševalci drugih strok. Posamezne stroke bi bile organizirane po stanovski pripadnosti, katero bi označevalo socialne in gospodarske lastnosti.

Le taka ureditev bi pomenila preureditev sedanje družbe in bi mogoče privediti do poznejše preosnove, ki bi se približala socialističnim idealom. Toda ta preosnova more postati le pesem bodočnosti, sedanj razvoju pa nam kaže, da je treba sprejeti že omenjeno stanovska ureditev, ker ustrezja potrebi sprememb v družbi in ker je edino le ta pot mogoča.

Organiziranje stanovske države zahteva gotove predpriprave. Država mora nastopiti z vso svojo avtoriteto, da omili trdote sedanjega kapitalističnega sistema ter omogoči lažje udejstvovanje delavstva. Razloge, ki silijo državo, da opusti značaj abstraktne kolektivnosti in da preide v socialno skupnost, ki bo prevzela vodstvo nad udejstvovanjem državljanov. Ona mora biti sila, ki popravlja in ki vzpostavlja splošno delovanje. Kriza in druge nadloge so uničile vsako privatno iniciativno in zato je treba, da nastopi nadomestek za to pomanjkanje. So pa še drugi momenti, ki upravičujejo intervencijo države in ki jih najdemo v današnjem stremljenju po gospodarski osamosvojitvi države. Taka osamosvojitev gre prvenstveno v korist pridobitnim krogom, tako da bi se brez intervencije od strani države v korist delojemalcev in konsumentov ustvarjala razlika, ki ne odgovarja želj poudarjenim načelom socialne pravičnosti. Zavedamo se, da je gospodarska osamosvojitev države danes nujna vključenim slabim posledicam, saj nas silijo v to stremljenja drugih narodov in pa potreba po lastni varnosti. Vemo, da je pozivitev domače industrije obenem omejitev brezposebnosti, toda obsojamo vsako zaščito produkcijske, kateri ne sledi zaščita vseh faktorjev, ki so na tej zainteresirani. Obenem pa želimo, da se ta zaščita izvrši le v okviru naših zmožnosti in da ne ustvarja pogojev za neupravičeno kupičenje bogastva pri enih na račun drugih.

Posredovalna uloga države mora biti vsestranska, ona mora obsegati celotno udejstvovanje privatnikov ter pretvoriti svobodno, privatno delovanje v javno delovanje, ki bo vsebovalo potrebno prostost pri istočasnom obvarovanju splošnih interesov. Vsa socialno gospodarska vprašanja imajo gotov javen pomen in zato se jih mora enako upoštevati. Da pa ne bi prišlo do nasprotstev med interesimi, mora biti izdelan načrt, ki bo

vključi svoji vsestranosti pomenil potrebo elastičnost.

Te misli ne predstavljajo končnega recepta za rešitev sedanje krize in ne lastimo si nobenih razodetij, želeli smo podati le nekaj smernic, ki naj pospešijo proučevanje teh problemov.

Ne izkorisčajte delavstva v teh težkih časih

Nujna potreba zakona o minimalnih mezdh.

V zadnjem času se je napravil naravost naskok na mezde delavstva. Različni podjetniki znižujejo mezde kot za stavo. Vsi se izgovarjajo s krizo in hitjo reducirati mezde, ki so v zadnjem času padle že tako nizko, da sploh ne zaslužijo imena meza, ampak miločina. V nekem podjetju se je dogodil celo slučaj, da je delavka po 4-dnevni delu ostala dolžna tovarni in je celih 14 dni delala brezplačno. O tem slučaju pišemo na drugem mestu. Značilen pa je tak pojav za današnjo dobo. Znižanje se vrši skoraj sistematično. Ni ga podjetja, ki bi ne bilo reduciralo mez, ne da bi se vprašalo, ali je bila potreba po znižanju res nujna in ali bo moglo delavstvo živeti ob znižanih mezzi. Najbolj žalostno pri vsem tem je, da je ni sile, ki bi lahko preprečila znižavanje mez. Delavci so prepričeni sami sebi in se takim redukcijam ne morejo ubraniti, ker je navadno z redukcijo mez zdržen tudibidi odpust vseh onih, ki bi se branili delati za znižano mezo. Edini upor delavstva je v onih tovarnah, kjer so delavci organizirani in kjer se znajo postaviti v obrambo svojih pravic.

Naše delavstvo je potrebeljivo, toda ob gotovem času mine tudi ta potrebeljivost in nastaja zato prav resno vprašanje, kaj potem, če bo potrpljenja konec? Zato je nujno potrebno, da se z vso avtoriteto zaščiti našega delavca in pred vsem, da se zaščiti njegove mezde. Krizo se ne bo rešilo z znižanjem mez, ker obubožen človek, ki nima niti za kruh, gotovo ne bo kupoval ostalih potrebnih. Država naj takoj zaščiti delavstvo, predvsem naj zaščiti njegove mezde, ki so danes naravnost sramotnosti. Tako naj se izda zakon o minimalnih mezeh, da se tako prepreči grdo in sramotno izkorisčanje delavstva, ki že itak nosi največji del bremena današnjih težkih časov.

Narodno strokovna zveza zahteva z vso odločnostjo, naj se zaščiti delavsko mezdo s posebnim zakonom. Osnutek tega zakona je baje že izdelan, in naj se da takoj v proučitev vsem merodajnim in zainteresiranim krogom, pred vsem zastopnikom delavstva in naj se potem čimprej uzakoni. Zaščita delavskih mez je ena najnajnejših potreb današnjega časa. Dajte nam zakon o minimalnih mezeh!

Gibanje naših stavbinskih delavcev

Kakor vsako leto, so naši stavbinci delavci tudi letos s strahom gledali v bližajočo sezono, ki jim ni obeta prav nič dobrega. Njihove mezde rapidno padajo in so že zdavnaj izpod minimalne. Delavce se n. pr. plačuje že po 2-50, 2 in tudi po 1.50 din na uro, za spoznanje večje so zidarje in tesarske plače, ki pa so v zadnjem času tudi strahovito padle, čeravno bi se to ne smelo zgorditi, če pomislimo, da so stavbinci delavci sezonski delavci in morajo v sezoni zaslužiti toliko, da se v izvensezonem času lahko preživljajo.

Zveza zidarjev, tesarjev in gradbenih delavcev, ki je včlanjena v naši organizaciji, ji priredila že več javnih shodov in pokazala na čudne in težke razmere, ki vladajo v tej stroki. Doslej so bile vse intervencije skoro zaman, zato bo treba še močneje dvigniti svoj glas in zahtevati, da se vendar enkrat tudi vprašanje sezonskih delavcev povoljno reši. Pomisliti je treba, da se človek, ki dela samo pol leta in še to pri minimalnem zaslužku, ne more preživljati skozi vse leto, posebno pa ne, če ima poleg sebe še družino. Od podprtanjem iz javnih sredstev pa so sezonski delavci izvzeti baš zaradi tega, ker so sezoni in ker bi morali v sezoni zaslužiti tudi za zimo. Delavstvo s strahom gleda v bodočnost in se vedno boli oklepja svoje stanovske organizacije, v kateri vidi reš

Resolucija

sprejeta na delegatskem zborovanju Narodno strokovne zveze v Ljubljani, dne 19. marca 1934.

Narodna strokovna zveza kot matica vsega organiziranega nacionalnega delavstva budno pazi na usodo jugoslovanskega delavstva in je doslej še ob vsaki priliki dvignila svoj glas v zaščito tega delavstva. Narodna strokovna zveza ni nikdar opustila prilike, da ne bi o najbolj perečih vprašanjih, ki so živiljenjskega pomena za naše delavstvo, razpravljala pri svojih sejah in o ugotovitvah opozorjala in obveščala kraljovo, narodne poslance in senatorje, zlasti pa ministrstvo za socialno politiko. Ob vsaki priliki je morala Narodna strokovna zveza podprtavati, da naša socialna politika ne kaže one pospešnosti in aktivnosti, kakršno zahteva današnja težka socialna kriza. Najrazličnejša druga vprašanja se danes mnogo bolj rešujejo, kot zaščita delavcev in nameščencev, ki ostaja še vedno nepopolna, površna in brez prave rešitve.

Delegatski zbor je zato ponovno prisilen, da z vso resnostjo in s polnim uvaževanjem težav današnjega časa ponovno poudarja in zahteva naslednje:

I.

Ostra gospodarska kriza nedvomno najnevarnejše ograža delavce in nameščence. V težki gospodarski krizi je nevarnost socialnih izrabljanih neprimerno večja, kakor v gospodarsko urejenejših časih. Zato mora biti državni nadzor nad zaščito socialno šibkejših slojev poosten. V zvezi s to osnovno dolžnostjo države smo upravičeni zahtevati, da država z zakonom uredi izvajanje posebnega državnega nadzora nad večimi industrijskimi podjetji, zlasti, da se omogoči primerno nadziranje investiciske in mezdne politike podjetij. Ta naša zahteva ni pretirano, ker imajo podobne zakone v vseh državah, v katerih odločujejo demokratični in socialni vidiki in v katerih so ustvarili sistem, kako premagovati težave sedanjega gospodarskega življenja, ne da bi bremena padala samo na ramena socialno šibkejših slojev.

II.

Da se za časa trajanja gospodarske krize in pomajkanja dela striktno v vseh panogah dela stogo izvajajo predpisi zakona o zaščiti delavcev v pogledu delovnega časa. Z vso strogostjo naj se zahteva izvajanje osemurnega delavnika, posebno v gradbeni stroki, kjer je brezposelnost največja.

III.

Da se z zakonom zabrani vsako prekočasno (nadurno) delo in ukine akordno delo.

IV.

Da se omogoči striktno izvajanje normalnega delavnika je nujno potrebno ojačiti službo državnih inspekcijskih del, katerim je dati možnost večje gibčnosti in pogostejšega nadzora podjetij. K kontroli izvajanja zakonitega delovnega časa naj se obvezno pritegnejo tudi drugi činitelji, kakor n. pr. inšpektorji parnih kotlov, organi prvostopnih upravnih oblasti in tehnični referenti bankskih uprav, ki naj vršijo nadzor po podjetjih in dostavljajo posamezne primere inspekciji dela v nadaljnje postopanje. Poostrobiti je sankcije za take kršitve.

V.

Obstoječa sredstva za brezposelne ne zadoščajo. Občinam in banovinam je naložiti dolžnost, da same iz lastnih sredstev osnujejo posebne fonde za podpiranje brezposelnih. V ta namen mora vlada dovoliti tudi posebne davčnine. Podpiranje brezposelnih je centralizirati in izvesti preko občin. Borze dela naj ne bodo samo izplačevalnice podpor, ampak tudi dobro organizirane posredovalnice za delo, kar danes niso.

VI.

Z vsemi sredstvi je zaščititi domačo produkcijo in domačo delovno moč. Zato je nujno in z vso strogostjo izvesti revizijo vseh inozemskih delavcev ter je takoj ukiniti vsako izdajanje novih zaposlitvenih dovoljenj inozemcem. Uvoz tujih predmetov naj se omeji na najnujnejše.

VII.

Investicijska dela države, banovin in občin postajajo pri vedno bolj naraščajoči brezposelnosti in pri stalno ostrejši krizi v kmetskem gospodarstvu nujno potrebna. Neumestna je zato vsaka štednja v proračunih javnopravnih korporacij, ki onemogoča večja investicijska dela, s katerimi bi dobili kruha tisoči in tisoči, ki danes stradajo.

VIII.

Smatramo, da je v nujnem interesu socialne zaščite delavstva, da se izvede reforma sedanjega bolniškega in nezgodnega zavarovanja v smerni najširše samostojnosti krajevnih nosilcev zavarovanja. Uvesti je brezpogojo zavarovanje za primer starosti, onemoglosti in smrti, kakor je tudi čimprej uvesti zavarovanje za primer brezposelnosti.

IX.

Z ozirom na skrajno nizke mezde delavcev in nameščencev je skladno z mednarodnimi konvencijami in z regulacijo gospodarskega in socialnega življenja v državi z zakonom določiti minimalni zasluzek delavcev in nameščencev.

X.

Sorazmerno so delavci in nameščenci izmed vseh davčnih obvezancev najbolj obremenjeni. Eksistenčni minimum, ki je oproščen davkov, se mora zvišati,

Najmanj se mora zvišati na znesek 1500 Din mesečno. Vztrajati moramo pri osnovni socialni zahtevi, da se morajo davščine urediti po načelu progresivnosti.

XI.

V svrhu zboljšanja stanja gradbenega delavstva je treba skrbeti za oživljenje gradbene delavnosti in odpraviti vzroke, ki so to zakrivili, predvsem je treba ukiniti 12 odstotni davek na nove zgradbe, odpraviti trošarino na cement, ki znaša 15 Din od 100 kg in pričeti borbo proti umetnemu vzdrževanju visokih cen gradbenemu materialu. Odpraviti je treba kartel cementa, ki je zaščiten z visoko carinsko zaščito.

XII.

Nujno zahtevamo vzpostavitev gospodarskega sveta, ker je to nujna državna, politična in gospodarska potreba in dolžnost. V gospodarskem svetu morajo dobiti delavci in nameščenci primerno zastopstvo.

Kričeče razmere v tovarni Remec na Duplici

Med delavstvom na Duplici je zavrnalo. Kot blisk z jasnega je udarila 18. aprila med delavstvo vest, da hoče podjetje izvesti novo redukcijo plač, ki so že itak sramotne. In delavstvo je brez pomisiljanja takoj storilo potreben korak, da se ubrani novega znižanja mez. Takoj je pozvalo Narodno strokovno zvezo, naj prevzame zaščito delavstva v tovarni Remec na Duplici. NSZ se je odzvala vabilu in je že 19. aprila poslala svojega tajnika v Kamnik, da dobi potrebne informacije. Že dne 20. aprila pa se je vršil na Duplici javen shod delavstva, katerega se je udeležilo celokupno delavstvo in na katerem sta govorila tov. Juvan in Kravos, ki sta ostro bljala razmere v tej tovarni. Na shodu je bila soglasno sprejeta rezolucija, ki pooblašča NSZ, da podvzame vse nujno potrebne korake, da se delavstvo zaščiti. Isti dan je pristopilo v NSZ 131 delavcev in delavk, ki so tako pokazali svoje zaupanje nacionalni delavski organizaciji.

Na pobudo NSZ se je vršila 25. aprila prva razprava v tovarni na Duplici. Poleg zastopnika inšpektorja dela inž. Gorjanca in podjetnika inž. Remca, sta prisostvovala razpravi tudi dva naša tovariša in sicer tov. Tavčar kot zastopnik Delavske zbornice in tov. Kravos za NSZ. Razpravi so prisostvovali tudi zastopniki JSZ in trije naši zaupniki tov. Gruden Rajko, Kolovič Anton in Vrhovnik Urška. Uvodoma je orisal naš tajnik tov. Kravos kričeče razmere, ki vladajo v tovarni in izjavil, da delavstvo ni pripravljeno pristati na nobeno novo znižanje mezd, ki so itak tako sramotno nizke, da se od njih ne da živeti. Temu naziranju se je pridružil tudi zastopnik Delavske zbornice tov. Tavčar in vsi ostali delavski zastopniki. Zastopnik podjetja inž. Remec je skušal dokazati, da je podjetje zašlo v krizo in da ga luda konkurenca ubija ter da so banke s svojimi visokimi obrestnimi krije, da mora znova znižati mezde delavstvu. Razprava ni prinesla nobenega rezultata. Podjetje je pristalo le, na to, da se znižanje mezd ne uveljavlja 26. aprila kot je podjetje razglasilo, temveč šele 3. maja in se ta čas porabi za nova razpravljanja o tem vprašanju. Delavstvo odločno vztraja pri odklonilnem stališču, ker so mezde že itak škandalozne. V svojo obrambo navajajo delavci primere, ki so edinstveni v tej tovarni. Tako je n. pr. delavka L. P. delala v akordu in je morala ves zasluzek 14 dni pustiti podjetju za material, ki ga je rabila pri delu, poleg tega je ostala podjetiu na materialu še dva dinarja dolžna. Razumljivo je, da je delavka delo raje pustila, kot pa da bi moralata, da je 14 dni garala, podjetju plačati še 2 dinarja. Akordanti morajo namreč sami plačevati čistila, ki jih rabijo pri politiranju pohištva. Stroški za ta material pa znašajo včasih več kot polovico zasluka, v navedenem primeru pa so znašali ves 14 dnevni zasluzek in še dva dinarja čez. Da delavstvo pod takimi pogoji ni voljno delati, je samo po sebi umevno, in se je uprlo. Podjetje ni pokazalo na prvi razpravi prav nič dobre volje, da bi kričeče razmere v tovarni odpravilo. Niso pa tam samo plače, ki zahtevajo izboljšanja, so tudi druga delavstvo lahko delalo naprej. V tovarni silijo, da delajo delavce po 16 ur dnevno in tudi po 22. uri, kar je z zakonom prepovedano. Mojstri delavke tu-

di tepejo in ugotovljen je primer, ko je morala tepeva delavka iskati zdravniške pomoči, pa se je potem še bala preganjati ali odpusta in je zdravniku rekla, da je padla. Druga je zopet bila kaznovana po mojstru s 5 dinarji kazni, ker se je zgražala, ko je mojster njen tovarišči tepel. Zakon o zaščiti delavcev je v tej tovarni nepoznan. Podjetje pa je šlo še deli in je kratkomalo uvedlo pred leti hramilni fond ter pričelo delavstvu odtrgovati od mez in vlagati v ta fond, ne da bi delavstvo, katerega je fond, imelo kako besedo pri upravi tega fonda. Fond znaša baje preko 200.000 dinarijev in danes razpolaga z njim izključno le podjetje. Sresko načelstvo je že pred dvemi leti ukazalo, da se mora fond ukiniti in da se morajo delavstvu izplačati vplačani prihranki, a podjetje do danes tega ni storil, zato ga bo treba sedaj prisiliti, da to storiti.

Narodna strokovna zveza bo zastavila vse svoje sile, da se onemogoči nadaljnje grdo izkorisčanje delavstva v tej tovarni in bo poskrbela za to, da se kričeče in naravnost škandalozne razmere pri Remcu izboljšajo. Oblast pa je poklicana, da si ogleda to Sibirijo našega delavca, da bo dobil zadoščenje in zaupanje v pozitivne zakone naše države.

Letošnji delegatski zbor naše organizacije

Naša organizacija je imela svoj letosnji delegatski zbor dne 19. marca v dvorani Delavske zbornice. Prejšnji dan se je vršila seja upravnega odbora, ki je trajala ves dan in se je na njej razpravljalo ne samo o organizacijskih zadevah, ampak je bil večji del časa posvečen splošnim delavskim vprašanjem.

Na sv. Jožefa dan se je zbral v dvorani Delavske zbornice izredno lepo število delegatov, ki so zastopali skoro vse v NSZ včlanjene podružnice in društva. Razprave na delegatskem zboru so bile stvarne in temeljite in so pokazale enotnost v vrstah nacionalnega delavstva.

Na delegatskem zboru je bila izvoljena nova uprava, ki se ni skoro nič spremnila. Na čelo organizacije je bil znočna soglasno in z navdušenjem izvoljen dosedanji predsednik tov. Rudolf Juvan, ostali odbor je bil nekoliko izpopolnjen s tovariši, ki so se odlikovali z delom za naš pokret.

Naše nove postojanke

Po volitvah v Delavsko zbornico, ki so nam prinesle naravnost sijajno zmago, ker smo bili edina organizacija, ki je beležila 100 odst. porast na škodo ostalih dveh strokovnih organizacij, smo šli na delo in navezali stike z vsemi onimi kraji, kjer smo za časa volitev dobili večje število glasov. In v prav kratkem času moremo beležiti tak porast kot še nikdar doslej.

Podružnice smo ustanovili v naslednjih krajih: Gorje pri Bledu, Celje, Domžale, Hrastnik, Javornik, Konjice, Rogaška Slatina, Škofja Loka, Tržič, Srednja vas, Mežica, Črna, Prevalje, Otiški vrh in Logatec. Pripravljalne odbore pa imamo še v naslednjih krajih: Sv. Lenart v Slov. gor., Nazarje, Velence, Bled, Brežice, Črnomelj, Gornja Radgona, Kočevje, Krško, Laško, Ljutomer, Mokronog, Murska Sobota, Novo mesto, Radeče, Radenci, Radovljica,

Ribnica na Dol. Sevnica, Slov. Bištrica, Slovenjgradec, Šoštanj, Trebnje na Dol., Vrhnik, Žalec, Krmej in Dobrovnik. V vseh teh krajih so zaupniki na delu in v kratkem bomo imeli ustanovne občne zvore.

Delavstvo je po volitvah v Delavsko zbornico šlo na delo, ki bo kaj kmalu kronalo z velikim uspehom, ker ne bo večjega kraja v dravski banovini, kjer ne bi NSZ imela svoje postojanke. Nacionalno delavstvo se zbira okrog svojega praporja, da bo pri prihodnjih volitvah odneslo še večjo zmago in izvjevalo popoln uspeh.

Vse novoustanovljene podružnice in pripravljalne odbore ter vse nove člane prisrečno in tovariško pozdravljamo.

Podružnice nam pišejo

Odsek za mestno delavstvo v Ljubljani

Tovariši! Današnja doba zahteva od nas vseh, kot od vsakega posameznika, da je cel mož, ne oziraje se na to, kakšne politične diference obstojajo med nami. Jasno je, da moremo zagovarjati edino le pravo jugoslovenstvo, ker smo prepričani, da je naš spas v čisti, ne-potvorjeni jugoslovenski edinstvi. Posbeno mi, mestni uslužbenci moramo povedati jasno in odločno, da ne poznamo nobenih kompromisov ter da se ne bomo ustrashili nobenih žrtev, da prepričamo vse one mladične, ki nam danes priporočajo politično abstinenco, da niso na pravi poti in da se njih delovanje ne sklada s 6. januarskim manifestom.

Zato kličemo vsem onim treznim in neorientiranim možem, ki si ne upajo v naše vrste, da se nimajo batnikov pod jugoslovenskim soncem.

Tovariši! V kratkem se bo vršil širši sestanek vsega mestnega delavstva, na katerem bodo govorili g. župan in tovariši gg. Juvan, Kosem, dr. Alujevič, Varšek in drugi. Pokažimo, da se zavedamo svojih dolžnosti ter da stojimo neomajno za svojimi voditelji.

Zdravo.

Guštanji

Kot turist večkrat pridev tudi sem, pa tudi na Urško in Poco, odkoder s tugo gledam v sosedno državo, in premislijem, kako je to sploh mogoče, da uživajo tuji pri nas tako velike privilegije. To velja posebno še za Guštanji. Tam je jeklarna, kjer gospodarijo tuji po mili volji, kakor sami hočejo. Pričakovali smo vsaj nekaj hvaležnosti od te gospode, ki se jim tako dobro godi, kakor Izraelcem v obljudbeni deželi. Na to sploh ne mislimo, kakšne dohodke bi jim nudila sosedna država? Sigurno ne tako visokih! Mislimo smo, da bodo vsaj po 15 letih sami uvideli in da bodo tudi z dejanci pokazali — ne samo z večnimi zagotovili in obljubami, na katere pa se že drugi dan pozabi — da imajo socialen čut tudi za narodno zavetno delavstvo in ne samo za marksiste. Gleda se predvsem skozi marksistična očala in marksistom se daje najboljši in naivečji zasluzek. Tam pa so vrata zaprta za naše delavstvo — sicer jih je nekaj, toda te naštejemo lahko na prste ēne roke — in zato bi radi pojasmnila, zakaj se ne zaposli v valjarni več naših delavcev! Naši se zaposlujejo v drugih oddelkih, kjer se manj zasluzi. So tudi primeri, da že po 3 leta delajo za kazen v slabem oddelku in zasluzijo polovico manj kakor prej — pred kaznijo. Tudi iz pisarn se jih nažene na delo — brez navedbe vzroka. In govori se celo, da mislimo na te vedje pozabiti. Toda ne bomo pozabili, da je dobil neki uradnik prav milostno kaznen — par dni brezplačnega dopusta — za dejanje v gostilni nad višjim gospodom! Ali je to pravica? Narodno zavetnu delavstvu je strogo prepovedana vsaka agitacija med delavstvom, marksistični vodja pa slobodno hodi po oddelkih med delom in agitira. Kolikokrat pa je bil že ta kaznovan??

Ko se sprejemajo novi delavci, se pazi, da bi kak marksist ne ostal brez dela, a nar. zavetno delavstvo mora prav ponižno čakati na skromno službo. Odpravi se jih tudi mnogo z različnimi izgovori in ako že ne gre drugače, potem se tudi zavedne delavce sprejme. Vprašujemo

ta! Kje je delavska samozavest, solidarnost, na katero marksisti najbolj tolčajo — zakaj v takih zadevah, ki se tičejo vsega delavstva — (mislimo, da imajo marksisti ravno tako velik trebu) — ne vabijo, oziroma ne sodelujejo skupno, solidarno z vsem delavstvom?

Ne gre, da bi se vedno dajale izjave o lojalnosti, take nič ne stanejo; mislimo, da bi bil že čas dejani. Ne zahtevamo mnogo: pravica na vse strani, ukinjenje kazni, ki že predolgo trajajo, nastavitev delavstva. Z delavci naj se postopa pravično, za vse delavstvo enako, brez protekcij.

Sicer bo zopet razburjenie, toda pri zadetim svetujemo, naj uvažujejo opisane težnje — pa bodo tudi taki dopisi odpadli. Ko pride zopet na hribe k Vam, bom poročal objektivno, kaj se je ukrenilo za naše delavce.

Slovenski Javornik.

Naše vrlo delavstvo na Javorniku si je že dolgo želelo svoje samostojne podružnice, ker je precej oddaljeno od Jesenic. Ta želja se je našim tovarišem na Javorniku izpolnila, ker se je vršil 25. marca ustanovni občni zbor nove podružnice na Javorniku. Občnega zborna se je udeležilo preko 100 članov, ki so pazno sledili izvajanjem tov. Kraja in strokovnega tajnika tov. Kravosa. Pri volitvah je bil izvoljen odbor, kateremu je na čelu tov. Franc Krali. Podružnica pridno napreduje in je imela že več sej in sestankov. V zadnjem času je ustanovila tudi poseben odsek stavbinskega delavstva, ki je imelo 15. aprila svoj prvi sestanek, na katerem je poročal o položaju stavbinskega delavstva tov. Kravos. Odsek si je izvolil poseben odbor, kateremu na čelu stoji tov. Slavko Caf. Odsek dela roko v roki s podružnico in vse kaže, da bo nacionalno delavstvo Javornika enkrat lahko prav ponosno na našo podružnico.

Velenje.

Naši rudarji v Velenju so se v zadnjem času odločili, da pristopijo v vrste nacionalnega delavstva, ker vidijo, da je le v tej organizaciji mogoče izboljšanje njihovega položaja. Mnogo krivih prerokov je hodilo doslej med nje, vso so le obljubovali, a storil ni nihče ničesar. Rudarji so ostali v bedi in pomanjkanju. In v najtežjem času so sklenili pristopiti k NSZ. Dne 20. aprila se je vršil javen shod, ki je bil izredno dobro obiskan in na katerem je govoril tov. Bajt iz Maribora o pokretu nacionalnega delavstva in o položaju rudarjev. Pravila za novo podružnico so že vložena in v kratkem se številnim rudarskim organizacijam NSZ pridruži še nova, ona naših vrlih rudarjev v Velenju, katere iskreno pozdravljamo v naših vrstah.

Otiški vrh pri Dravogradu.

Tovariš urednik, dovoli par besed tudi iz našega kraja. Mi se prvič oglašamo v našem glasilu »Delo«, katerega že nestrpno in z veseljem pričakujemo. Do pred kratkim še zapuščeni in prepuneni sami sebi, smo danes ponosni in veseli, da smo v krogu naših dragih tovarišev, organiziranih v Narodno strokovni zvezi. Tu na Otiškem vrhu smo imeli že več sestankov in razgovorov, ki so nas priveli do tega, da smo sklenili ustanoviti svojo podružnico in smo imeli že 29. aprila svoj ustanovni občni zbor, katerega se je udeležil tov. Bajt iz Maribora. Občni zbor je pokazal že sedaj lep napredok naše misli in nas to navdaja z lepim upanjem v lepšo bodočnost. O občnem zboru bomo poročali kaj več za prihodnjo številko. Danes se ti oglašamo, tov. urednik, le zato, da pozdravimo vse naše drage tovariše in tovarišice širok cele lepe Dravske banovine.

Konjice

Nacionalno delavstvo v Konjicah si je dne 4. marca t. l. ustanovilo podružnico NSZ. Ta dan se je vršil ustanovni občni zbor, ki je bil izredno dobro obiskan. Občnega zborna sta se udeležila tudi tov. Kravos in Vojska, ki sta nas navdušila s svojimi izvajanjami in poročili. Pri volitvah je bil soglasno izvoljen odbor, za predsednika je bil izvoljen tov. Rudolf Resner, za tajnika pa tov. Ciril Žagar in Konrad Savec. Podružnica izredno lepo napreduje in si je ustanovila tudi svoj dramski odsek, ki v kratkem nastopi. O tem pa prihodnjič.

Zagorje.

Naša podružnica je imela svoj občni zbor dne 25. marca t. l. in ta dan nas je obiskal predsednik centrale tov. Ju-

van, ki nam je v izčrpnom govoru orisal položaj delavstva in se posebno dotaknil rudarskega vprašanja. Občni zbor je pokazal, da v našem kraju napredujemo in da imamo velik krog naših prijateljev. O naših razmerah vam veliko ne bomo pisali, ker jih itak poznate in so prav žalostne.

Žirovnica

Delavstvo Žirovniške elektrarne se je odločilo, pristopiti k NSZ. Sklicalo je dva sestanka, ki sta se vršila 21. in 28. januarja v gostilni Svetina v Žirovnici. Na prvem sestanku je poročal tov. dr. Alujevič, na drugem pa tov. Kravos. Na drugem sestanku se je sestavil pripravljalni odbor za ustanovitev podružnice NSZ. Vložena so že pravila za ustanovitev nove podružnice in ko bodo potrjena se bo vršil ustanovni občni zbor.

Celje

Delavci v Celju in njegovi okolici so pogrešali nacionalne strokovne organizacije, saj je splošno znano, da prevladuje v Celju zdrav nacionalni element. In kar so delavci pogrešali, so pret kratkim dobili. Za Celje in okolico se je ustanovila podružnica NSZ, katera občni zbor se je vršil dne 11. marca v Narodnem domu. Velika udeležba na tem občnem zboru je pokazala, kako nujno potrebna je bila naša organizacija v Celju. Občni zbor je vodil tov. Franjo Vlatsky, ki ima največ zasiug, da se je naša podružnica ustanovila. Na občnem zboru so govorili zastopnik centrale tov. Kravos in tov. Tumpej in Bajt iz Maribora. Vsi trije govorniki so pojasnili zbranemu članstvu položaj delavstva in orisali naloge nacionalne strokovne organizacije. Novo podružnico in nje članstvo iskreno pozdravljamo.

Hrastnik

Rudarji živimo povsod enako mizerno življenje. Povsod smo od usode poslovno preganjeni, nimamo prav nič dobre. Zato živimo v večnem strahu in se dnevno sprašujemo, kaj nam prinesejo prihodnji dnevi. V takem razpoloženju smo se odločili, da se zatečemo pod okrilje strokovne organizacije, in sicer z ozirom na naše nacionalno pričiranje, v vrste Narodno strokovne zvezze. Občni zbor naše podružnice se je vršil 25. februarja in so mu poleg drugih prisostvovali tudi centralni predsednik tov. Juvan, ki je imel na zbrane zborovalce izredno lep nagovor. Podružnica prav lepo napreduje in se je udeležila tudi že volitev obratnih zaupnikov in doseglila že prvič naravnost zadovoljiv rezultat. Dne 15. aprila t. l. se je vršil javni shod naše podružnice, ki je dokazal, da imamo veliko navdušenih pristašev in da je število članov vedno večje.

Srednja vas pri Bohinju.

Z veseljem smo pozdravili vest, da so se naši tovariši na Gorjah pri Blelu odločili ustanoviti podružnico NSZ in se tako priključiti naši veliki armadi teptanh in razžaljenih. Mi smo tega prav veseli, ker bomo tako tvorili že nujno močno skupino gozdnih delavcev. Naša podružnica je imela letni občni zbor v nedeljo 25. marca v dvorani občinskega doma. Predsedoval mu je naš agilni predsednik tov. Janez Šest, ki je bil tudi letos izvoljen za predsednika. Na občnem zboru nas je pozdravil v imenu centrale tov. Ambrožič, ki nam je dal mnogokateri zlat nauk. Zborovalci so mu bili hvaležni za iskre in tovariške besede in si želimo, da nas večkrat obišče kdo iz centrale, kar je posebno v današnjih dneh zelo tožilno.

Rogaška Slatina

Kar veselimo se že našega lista, ki nam bo gotovo prinesel kaj tožilje. List že močno pogrešamo in zdi se nam, da smo vojaki brez pušk, ki nismo lista. Zato smo z veseljem pozdravili vest, da prične z majem zoper redno izhajati naš strokovni list »Delo«. Mi ga že v naprej toplo pozdravljamo in želimo, da bi vsi naši tovariši storili v polni meri svojo dolžnost, da si list za bodoče ohranimo. Tu pri nas je kaj žalostno. V zadnjem času nam je zdravilišče reduciralo plače. Naša centrala je podvzela pri g. banu potrebne korake, da se nam piača pusti in se prekliče redukcija, ki nas je silno zadela. Prepričani smo, da bo g. ban ugodil prošnji naše centrale in ukrenil potrebitno, da pridemo nazaj do svojih prejšnjih plač. Podružnica lepo uspeva in šteje že prav lepo število članstva, ki se z ve-

seljem prišteva v vrste nacionalnih delavcev. Drugič pa še kaj iz našega kraja.

Kranj

Podružnični občni zbor se je vršil dne 4. marca in je bil sorazmerno še precej dobro obiskan, četudi bi bilo članstvo lahko še bolj napolnilo dvorano. Na občnem zboru je poročal v imenu centrale tov. Drago Kosem, ki je za svoja izčrpna in temeljita izvajanja že zasluzeno odobravanje. Članstvo si želi, da ga tov. Kosem še večkrat obišče in bo poskrbelo, da bo takrat udeležba polnoštivina. Za predsednika je b' soglasno izvoljen tov. Ivo Derča, ki bo gotovo zastavil vse svoje sile, da bo podružnica zaživel pravo življenje in pridobila čimveč novih članov.

Loke pri Zagorju.

Dne 15. aprila se je vršil članski sestanek, katerega se je udeležilo celo-kupno članstvo. Sestanek je vodil tov. predsednik Batič, ki je pozdravil delegata centrale tov. dr. Alujeviča in podal kratko poročilo o zadnjih volitvah obratnih zaupnikov. Opozoril je člane na vesti nekaterih časopisov in odločno zavrnil trditve, češ da se nismo udeležili volitev iz strahu pred zmago nasprotnikov. Res je sicer, da so nasprotniki zmagali, toda vse preveč poskušajo prepricavati same sebe, da je izid volitev pomenil njih zmago. Nacionalno delavstvo se ni udeležilo ponovnih volitev, ker je obsojalo poskus gotove skupine, da se obrži na krmilu s spremembou dosedanja načina volitev. Značilno je, da so se ravno v našem kraju spomnili nekateri zastopniki delavstva, da je bil dosedanje način nepravilen, da pa je treba voliti pravilno. Vsekakor je to slabo spričevalo za dosedanje voditelje II. skupine, ker so s tem pač dokazali, da so takrat, oziroma večkrat, postopali zoper volilni red. Članstvo NSZ je vedno pripravljeno sprejeti vsako lojalno borbo in se udeležiti volitev, ki pa ne bodo že v naprej natančno izračunane.

Nato je poročal tov. dr. Alujevič o programu NSZ, delu centrale za izboljšanje položaja rudarjev in o potrebah delovnega ljudstva. Iz njegovega govorja je izvenela glavna misel, da je treba prisiliti privatne kapitaliste, da uporabijo žrtve, ki jih prinaša država z nabavo dražjega premoga v korist delavcev samih, katerim so te žrtve namenjene.

Tovariši, mi bomo šli voliti! Toda govorovo ne takrat, ko bo volilni način po godu našim nasprotnikom. Do tega časa krepimo naše vrste!

Stražišče pri Kranju.

Podružnica NSZ v Stražišču je imela svoj redni letni občni zbor 28. jan. pri županu g. Križnarju. Ob tej priliki nas je obiskal tov. dr. Alujevič, ki nam je podal prav lepo poročilo o vseh delavskih vprašanjih. Na občnem zboru se je pokazalo, da nas je sicer mala četa, zato pa tembolj vztrajna in disciplinirana. **Že večkrat nas je centrala zaradi našega dela pohvalila in na to smo posebno ponosni.** Na občnem zboru smo zoret izvolili za predsednika tov. Tomazja Kavčiča, ki je v delu za dobrobit delavstva in našega članstva neusredesa. Želimo, da nam ostane na čelu še mnogo let in da nas vodi kot doslej.

Trovoblje.

Tovariš urednik nas je naprosil, naj kaj napišemo za list. Prav radi ustrezemo njegovi želji, prepričani pa smo, da nas ne bo vesel, ker mu nismo prav nič veselega sporočiti. Živimo pač v težkih časih in v stalni borbi za eksistenco. V zadnjem času delamo zoper z nizanimi štiti in kdor ni poskušil kaj se to pravi, ta nas ne bo umel. Pogajanja med železniško upravo in TPD so baje že končana, tako da smo rešeni najhujšega. Te dni je šla nova deputacija v Beograd. V njej je bil tudi naš predsednik tov. Struc, ki je že večkrat prevozel dolgo pot do Beograda, da z drugimi vred intervenira in prosi pomoč. **Zivi nočemo v grob, življenja in dela hočemo.** Imeli smo tudi več sestankov in shodov. Eden zadnjih shodov pred volitvami v II. rudarsko skupino je bil naravnost imponantan in mu je prisostvovalo več sto članov. Imeli smo tudi redni občni zbor, na njem je bil ponovno izvoljen za predsednika tov. Jaka Struc. Zadnja velika nešreča naših tovarišev v Kaknju nas je globoko pretresla in nas znova potrdila v tem, da stojimo vsak trenutek z eno nogo v grobu. Na zadnjem seji se je predsednik s toplimi besedami spomnil nesrečnih žrtv pri tej veliki ru-

Delavci stopite

v vrste NSZ

darski katastrofi in izkazali smo umrli tovarišem čast s tem, da smo stoe začkali »slava«. Nam je žal, da živimo sami v bedi in da ne moremo priskočiti na pomoč nesrečnim družinam trpinov, ki so globoko pod zemljino strašno smrt. Slava jim!

Iz uprave

V sporazumu z Izvrševalnim odborom NSZ je uprava lista poslala današnjo številko tudi onim članom NSZ, ki so s članarino v zaostanku. Vsi ti tovariši prejmejo današnjo številko, četudi niso plačali v rednu članarinu. Uprava pa je dobila strog nalog, da pošilja v bodoče list samo onim članom, ki bodo v rednu plačevali članarino NSZ in katerih naslove bo tajništvo NSZ dostavljalo upravi. Uprava prosi vse člane NSZ, naj takoj poravnajo dolžno članarino in isto vnaprej redno obračnavajo, da bodo tako redno dobivali list. List se bo dostavljal redno plačujočim članom brezplačno. Kdor ne bi prejel lista in le do njega upravičen, naj ga reklamira pri pristojni podružnici, ki bo vse pritožbe naslovila na upravo lista. Zapomnite si, da prejmejo prihodnjo številko »Dela«, ki izide točno 1. junija, le redno plačujoči člani NSZ in naročniki, ki bodo plačali naročino, ki znaša za pol leta samo 6 dinarjev.

Vse naše zaupnike in podružnice NSZ prosimo, naj razpečajo list, ki smo jim ga poslali v ta namen. Izvod stane samo 1. Din. Zaupniki naj obiščejo vse lokale, gostilne, brivnice, kavarne, trgovce, itd., katere posečajo ali pri katereh kupujejo naši člani in naš prosijo, da se naročijo na naš list ter tako podprejo naš pokret. Polletna naročina znaša samo 6 Din. Čim več bo naročnikov in čimboli bo naš list razširjen, tem lažje bo izhajal.

Iz uredništva

Za to številko nam je došlo toliko poročil naših podružnic, da bi lahko izdali takoj še eno številko lista, da bi vse uvrstili. Zal, nismo mogli ustreči vsem in uvrstili v današnji številki vse došle dopise. Zato naj nam podružnice, ki v tej številki ne bodo naših dopisov, ne zamerijo. Vse pride na vrsto v prihodnji številki, ki izide 1. junija. Dopisnike vladljivo prosimo, da nam pišejo na eni strani in po možnosti s črnim, da nam tako olajšajo delo. Obenem se vsem dopisnikom lepo zahvaljujemo za njih prispevke.

Mariborska »Borba«

Medtem ko naš list ni redno izhajal, je pričel izhajati v Mariboru socialno-politični list »Borba«, ki ga izdaja poseben konzorcij, kateremu na čelu stoji naš predsednik tov. Tone Bajt. Ta list je bil za Maribor nujno potreben, kar kaže njega popularnost, ki si jo je pridobil takoj s prvo številko. List odločno in odlično brani nacionalne interese obmejnega prebivalstva, kakor tudi prav z uspehom ščiti jugoslovensko delavstvo, kateremu je list v prvi vrsti namenjen in ki ga rado čita. »Borbo« toplo priporočamo predvsem onim našim tovarišem, ki zmorejo naročino. Poleg našega uradnega glasila »Delo«, ki ga pričnemo z današnjo številko redno izdajati, podpirajo tudi mariborsko »Borbo«.

Knjiničica Delavske zbornice v Ljubljani je v prvem četrletju 1. 1934. izposodila 6.551 obiskovalcem 14.809 knjig, od teh 1.487 znanstvenih, po jezikih pa 6.990 slovenskih, 511 srbohrvatskih, 7.215 nemških in 98 francoskih, r